

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja vsakega 15. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 60 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasom je za enostopno petitno vrsto 30 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Nekaj o davščini od prirastka na vrednosti nepremičnin.

(Dr. F. T.)

(Dalje.)

III.

Kaj je vrednostni prirastek in kako se izračuna?

Za prirastek na vrednosti velja razlika med otujilno in pridobitno vrednostjo nepremičnine (§ 5. zakona).

Otujilna vrednost je vrednost nepremičnine ob tistem prenosu, ki daje povod za odmero davščine.

Pridobitna vrednost je pa tista vrednost, ki jo je imela nepremičnina takrat, ko jo je otujitelj svojedobno pridobil.

Primer! Posestnik A je prodal dne 12. maja 1916 svoj travnik parc. št. 187 kat. obč. Golobrdó za 2.000 K. Ta travnik je bil kupljen dne 8. oktobra 1902 za 800 K. Otujilna vrednost je vrednost dne 12. maja 1916, pridobitna vrednost pa vrednost dne 8. oktobra 1902. Vrednostni prirastek znaša 2.000 K manj 800 K, torej 1.200 K.

Čim večja je bila pridobitna in čim manjša je otujilna vrednost, tem manjša je razlika in tem manjši tudi vrednostni prirastek. In čim manjši je prirastek, tem manj je plačati davščine, če ni prirastek na vrednosti sploh tako neznamen, da se od njega davščina niti ne odmeri.

Kakor je to že na prvi pogled samoobsebi umevno, se ravno v tej točki zmoti marsikdo, in sicer v svojo lastno škodo. Otujitelj je namreč dolžan odmernemu oblastvu naznaniti prenos nepremičnine in obenem navesti vse za odmero davščine bistvene okolnosti, torej zlasti tudi otujilno in pridobitno vrednost in predložiti listine, ki pridejo v poštev. (§ 17. zakona) Če sega svoječasa pridobitev v dobo pred 1. januarjem 1901, se ne vpošteva dejanska pridobitna vrednost, ampak se vzame za podlago pri odmeri davščine občea

vrednost dne 1. januarja 1901 (§ 8. zadnji odstavek zakona). Kdor je kako nepremičnino prodal za časa veljavnosti zakona o uvedbi davščine od vrednostnega prirastka, kupil pa pred 1. januarjem 1901 (n. pr. dne 9. septembra 1887), tega pozove odmernó oblastvo, naj napove občea vrednost prodane nepremičnine po stanju dne 1. januarja 1901. Mnogokrat se manj resnicoljuben otujitelj ravno pri odgovoru na to vprašanje ujame v lastno zanjko. Misleč, da bo davščina nižja, čim manjša je ta občea vrednost, napove vrednost v prav nizkem znesku. Recimo, da je otujitelj kupil zemljišče l. 1887 za 600 K, prodal pa l. 1916 za 3.000 K. V tem slučaju se vzame pri računanju vrednostnega prirastka kot pridobitna vrednost občea vrednost dne 1. januarja 1901. Otujitelj jo n. pr. napove v znesku 800 K; vrednostni prirastek znaša torej 2.200 K. Če bi pa otujitelj izjavil, da je bila dotična občea vrednost 1.600 K, in bi se s to izjavo strinjalo odmernó oblastvo, bi bil vrednostni prirastek za 800 K manjši, torej samo 1.400 in bi bila temu primerno tudi davščina nižja.

Zgoraj smo povedali, da je pridobitna vrednost tista vrednost, ki jo je imela nepremičnina takrat, ko jo je otujitelj svojedobno pridobil.

Temu pa ni vedno tako. Ako je pridobitelj nepremičnino podedoval ali dobil podarjeno ali pa kupil od svojih sorodnikov v navzgornji vrsti (n. pr. starišev, starega očeta, stare matere itd.) ali od tasta (tašče) ali pa od svojega zakonskega druga, oziroma sploh pridobil po kakem prenosu, ki ni podvržen davščini od vrednostnega prirastka (§ 4. zakona), je smatrati za pridobitno vrednost tisto vrednost, ki jo je imela nepremičnina pri zadnjem prenosu, ki ne spada med prenose, navedene v § 4. zakona.

V lažje razumevanje naj navedem primer! A je prodal za 5.000 K zemljišče, katero je podedoval od svojega strica l. 1916, stric pa bil kupil l. 1908 od svoje žene, ki je bila dobila podarjeno od svojega očeta l. 1907, oče pa bil kupil l. 1902 za 2.000 K. Pri ugotavljanju vrednostnega prirastka se ne vzame za podlago pridobitna vrednost zemljišča l. 1916, niti ona l. 1908 ali l. 1907, ampak l. 1902. Vrednostni prirastek znaša torej 3.000 K. Če bi pa oče bil kupil zemljišče n. pr. l. 1896, bi se upoštevala vrednost zemljišča po stanju dne 1. januarja 1901.

Za otujilne in pridobitne vrednosti veljajo načeloma otujilne in pridobitne cene, ki so ponavadi navedene v pogodbenih listinah; tem cenam se prištejejo od prodajalca pridržani užitki in od kupca prevzeta bremena ter vrednost drugih razen cene pogojenih postranskih dajatev (storitev) tako n. pr. zlasti tudi davščina od vrednostnega prirastka, če je nje plačilo prevzel pridobitelj.

Ako se pa otujilna cena, oziroma svojedobna pridobitna cena ne more zanesljivo ugotoviti, zlasti pa, ako nastanejo pomisleki, odgovarja li ugotovljena (otujilna ozir. pridobitna) cena obči vrednosti nepremičnine ob otujitvi, odnosno pridobitvi, sme odmerjajoče oblastvo vzeti pri preračunu vrednostnega prirastka za podlago občo vrednost za časa otujitve, odnosno pridobitve.

Če je stranka napovedala pridobitno ceno, sme zahtevati le odmerno oblastvo, ne pa stranka, da se stavi namesto te cene obča vrednost za časa pridobitve. (Odločba c. kr. uprav. sodišča z dne 10. junija 1915, št. 4047, Budw. 10.955 A).

Pri ugotavljanju otujilne vrednosti v svrhu odmere davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin zamore odmerjajoče oblastvo v vsakem slučaju upoštevati občo vrednost otujene nepremičnine, če je ne presega pogodbeni kupna cena. (Odločba c. kr. uprav. sodišča z dne 5. februarja 1915, št. 851, Budw. 10.745 A).

Pri izračunanju prirastka na vrednosti se sme vračunati le cena (vrednost) nepremičnine same; pridobitna in otujilna cena (vrednost) pritiklin (§ 296. obč. drž. zak.) kakor n. pr. žita, lesa, krme in drugih, čeprav že spravljenih pridelkov kakor tudi živine in k nepremičnini spadajočega orodja, torej tudi stvari, ki so za nadaljevanje rednega obratovanja gospodarstva neobhodno potrebne (fundus instructus, inventar), se ne vpoštevata (§ 5. zadnji odstavek, zakona). Posebej se še omenja, da se pri ugotavljanju (pridobitne ozir. otujilne) vrednosti nepremičnine ne sme vpoštevati z nepremičnino združena vodna pravica (glej odločbo c. kr. uprav. sodišča z dne 4. februarja 1915, št. 791, Budw. 10.744 A).

Za slučaj, da je bila nepremičnina svojedobno pridobljena na prisilni dražbi, določuje zakon posebej, kako je v svrhu izračunanja vrednostnega

prirastka ugotoviti pridobitno vrednost. V § 8., drugi odst., zakona je namreč določeno:

„Ako je bila nepremičnina pridobljena potom prisilne dražbe, velja za pridobitno ceno dosežena največja ponudba; če pa kak knjižni upnik ostane zdražitelj, velja za pridobitno ceno (vrednost) oni višji znesek, s katerim bi bil dosegel pokritje ob času prisilne dražbe, v kolikor ne presega obče vrednosti v tem času“.

Pri ugotavljanju pridobitne vrednosti nepremičnin, ki so bile pridobljene potom prisilne dražbe, razločuje torej zakon dva slučaja, in sicer: 1) da ostane kak knjižni upnik zdražitelj, in 2) da je pridobila nepremičnino kaka druga oseba. V drugem slučaju pripozna zakon doseženi najvišji ponudek kot pridobitno vrednost, ker smatra, da zdražitelja ne stane nepremičnina več kot znaša najvišji ponudek. V prvem slučaju pa zakon določuje, da velja za pridobitno vrednost oni višji znesek, s katerim bi dosegel knjižni upnik, ki je zdražitelj, pokritje svoje terjatve ob času prisilne dražbe, in postavlja pri tem mejo, da ne sme ta višji znesek presegati obče vrednosti v času prisilne dražbe.

Vzemimo primer! Neko posestvo je bilo kupljeno l. 1906 na prisilni dražbi za 10.000 K. S tem zneskom so se poravnale: terjatev države na davkih 100 K, terjatev hranilnice v M. 9.000 K, terjatev posojilnice v L. (v znesku 5.000 K) samo do zneska 900 K. Ostanek te terjatve 4.100 K in terjatev zdražitelja A, ki je knjižni upnik, v znesku 3.000 K sta pa ostala nepokrita. Ta nepremičnina je bila prodana l. 1915 za 21.000 K. Kolikšna je pridobitna vrednost nepremičnine in kolikšen vrednostni prirastek?

Zakon upošteva, da se dajejo hipotečna (knjižno zavarovana) posojila večinoma le do višine obče vrednosti zastavljene nepremičnine in da pridobivajoči knjižni upnik ponavadi samo zaradi tega in v toliko draži, da bi dosegel pokritje svoje terjatve. Zakon hoče torej — kakor sledi iz njegovega besedila — upoštevati vse tiste na nepremičnini zavarovane terjatve (s terjatvijo zdražitelja vred), ki bi se morale upoštevati pri razdelitvi najvišjega ponudka, če bi ta dosegel potrebno višino. Iz tega sledi, da se morajo v slučaju, da ostane knjižni upnik zdražitelj, do višine obče vrednosti prišteti najvišjemu ponudku poleg zdražiteljeve terjatve tudi vse nepokrite, zdražiteljevi terjatvi predidóče hipotečne terjatve (odločba uprav. sodišča z dne 16. decembra 1915 št. 7964, Budw. 11.164 A). V našem primeru je zdražitelja A stalo posestvo najvišji ponudek 10.000 K in nepokrito terjatev 3.000 K, skupaj torej 13.000 K. Za popolno pokritje njegove terjatve pa bi ne zadostoval ta znesek, ampak bi bilo treba 17.100 K, ker bi morala pred njegovo (zdražiteljevo) terjatvijo priti do popolnega plačila predidóča terjatev posojilnice v L.; kot pridobitna vrednost torej ne velja najvišji ponudek 10.000 K, tudi ne znesek 13.000 K, ampak

17.100 K; vrednostni prirastek znaša potemtakem samo 3.900 K.

To pa velja le v slučaju, da ta višji znesek (17.100 K) ne presega obče vrednosti posestva v času prisilne dražbe. Če se dožene, da je znašala ta obča vrednost n. pr. samo 15.000 K, je smatrati pri ugotavljanju

vrednostnega prirastka za pridobitno vrednost le znesek 15.000 K. Vrednostni prirastek znaša tedaj 6.000 K.

Ako bi pa nepremičnine ne bil zdrazil knjižni upnik, ampak kaka druga oseba, bi veljal za pridobitno vrednost samo najvišji ponudek, torej znesek 10.000 K, in vrednostni prirastek bi znašal 11.000 K.

(Dalje prihodnjič.)

Vojni domovi.

(Dr. Fr. L.)

(Konec)

Sredstva za ustanavljanje vojnih domov.

Kje dobiti za vojne domove potrebnih sredstev? To je gotovo pri celi stvari najtežje vprašanje! Ali naj računamo zopet samo na požrtvovalnost ljudstva, kot se to premnogokrat zgodi? Sicer imamo danes že toliko naprav, zavodov, skladov itd., za katere se pri vsaki priliki pobirajo doneski, da so ti viri že precej izčrpani, vendar pa bi se dalo tudi za vojne domove še nekaj dobiti. V poštev bi seveda prišli v prvi vrsti premožni sloji, zlasti veleposestniki, ki imajo velika posestva in lahko brez škode za se in za svoje naslednike prepuste v ta namen brezplačno kos zemlje. Nižjeavstrijski deželni odbor se je leta 1916 obrnil na vse občine in veleposestnike na Nižjeavstrijskem s prošnjo, da bi pristopili k akciji za vojne domove ter v ta namen darovali kos zemljišča ali stvar na drug način podprli. Prošnja je imela lep vspeh. Tekom zelo kratkega časa se je priglasilo 21 občin, ki so darovale za vojne domove 86.491 m² zemljišča, 20 občin pa je poslalo denarne prispevke v skupnem znesku nad 5000 K; samostan Heiligenkreuz je daroval 60 oralov, vitez Max Gutmann pa zemljišča za 20 vojnih domov in sicer druge oblike (kočarski domovi). Z manjšimi kosi se je priglasilo tudi še šest drugih veleposestnikov.

Kar se je dalo napraviti v Spodnji Avstriji, mogoče bi bilo tudi drugod, če tudi ne v taki meri. Tudi pri nas je precej veleposestnikov, ki imajo mnogo zemljišča in bi lahko odstopili primeren košček za vojne domove. Seveda treba bi bilo za to pravega razumevanja. Tudi nekaj občin bi se mogoče našlo, ki bi bile pripravljene žrtvovati nekaj svojega zemljišča v ta namen. Na ta način bi se nekaj dobilo, toda veliko po tej poti ne smemo pričakovati.

Poleg privatnikov in občin bi v prvi vrsti in v glavnem prišle v poštev dežele in država. Saj je zlasti zadnja najbolj interesirana pri tem. Država ima mnogo zemljišča, ki ji danes ne nese mnogo. Če bi se ta svet dal za vojne domove, bi bila korist za obe strani. Posestva, ki jih je država konfiscirala raznim obsojencem in onim, ki so zbežali k sovražniku, naj bi se

porabila za vojne domove. Naravno, da so pri tem interesirane tudi dežele. Te se tega tudi zavedajo. Kot sem že omenil, so vse dežele takoj v začetku pristopile k akciji za vojne domove, ter bile takoj pripravljene storiti vse, kar v tem oziru morejo. Več dežel je za ta namen določilo že tudi denarne prispevke. Prva je tudi v tem oziru Nižja Avstrija. Nižjeavstrijski deželni odbor je že leta 1916 sklenil, da se ima ustanoviti za napravo vojnih domov poseben sklad ter je iz deželnih sredstev določil za ta namen dva in pol milijona kron. Poldrug milijon je določen za vojne domove na deželi, 1 milijon kron pa za vojne domove na Dunaju.

Razen države, dežel in občin ter privatnikov pa bi se morale k temu pritegniti tudi banke, hranilnice in drugi denarni zavodi. Potom teh naj bi se onim, ki se potegujejo za vojne domove, omogočilo, da dobe potreben kredit.

Država naj bi vojne domove vsaj za nekaj let oprostila davkov in raznih drugih pristojbin. Ona pri tem ne bi mnogo izgubila, posestnikom vojnih domov pa bi bilo zlasti v prvih letih vendar veliko pomagano.

Če bi se potom prostovoljnih darov, iz državnih, deželnih in občinskih sredstev ne dobilo za vojne domove dovolj zemlje, povdarjajo nekateri, da bi bilo treba uvesti v ta namen razlastitev. Brezdvomno bi razlastitev zadela v prvi vrsti veleposestvo. Saj je takorekoč že v naravi razmer, da velja tisto že itak za glavno zapreko notranje kolonizacije ter pomnožitve malih in srednjih kmečkih posestev. Koliko malih kmetij bi se vstariilo, če bi se veleposestnikom odvzela samo ona zemlja, ki se zanikrno ali sploh ne obdeluje! Koliko rodbin bi se preživljalo! Koliko bi se na tej zemlji z intenzivnim obdelovanjem pridelavalo! Vse to je res! Razlastitev pa je vendar združena s tolikimi težavami, da se zdi, da so taki nasveti le bolj idealni in se praktično ne bodo dali izpeljati. Razlastitev bi tedaj bila le skrajno sredstvo in bi se preje morali izčrpati vsi drugi viri za pridobitev zemlje. Med temi navajajo nekateri kot uspešno sredstvo prednost nakupa pri javnih dražbah. Do nakupa posestva, ki

pride na javno dražbo, naj bi imel pravico po mnenju teh v prvi vrsti urad, ki bi za vojne domove nakupoval zemljišča, in še le potem, če bi zemljišča ne kupil ta urad, naj bi prišli na vrsto drugi kupci. Drugi gredo še korak naprej in zahtevajo, da bi se promet z zemljišči sploh postavno uredil v korist pridobitvi zemljišča za vojne domove.

Po statistiki je v letih 1911 in 1912 prešlo na Češkem 84, na Moravskem 24, v drugih kronovinah pa 57 veleposestev v druge roke. Prav v veliko slučajih se je zvršila nadrobna prodaja. Ta proces se bo vršil še naprej. Tudi vbodoče je pričakovati, da se bo prodalo še mnogo veleposestev. Če bi se tedaj postavno ukrenilo, da stopi namesto privatnega kupca urad za pridobivanje zemljišča za vojne domove, tedaj bi se na enostaven način dalo dobiti za vojne domove precej zemljišča. To pa seveda ne bi imelo veljati samo za veleposestva, temveč za promet z zemljišči in kmetijami sploh.

Dalo bi se navesti še mnogo stvari, ki bi pri ureditvi tega morale priti v poštev, toda to pa naj za enkrat zadostuje! Navedel sem le toliko, da vsakdo ki se za stvar zanima lahko sprevidi, da bo akcija vojnih domov zadela sicer na veliko neprilik in zaprek, kljub temu pa se bo pri gotovi požrtvovalnosti prebivalstva ter pri sodelovanju države, dežel in občin vendar dala izpeljati.

Vojno-domovni uradi.

Drugo težavno vprašanje je, kako in na kakšni podlagi izpeljati organizacijo vojnih domov! Ali naj se to prepusti državi, da ona izpelje akcijo, ali naj zadevo vzamejo v roke dežele in vsaka po svoje to stvar organizira? Nekateri so mnenja, da bi pravilno vso stvar izpeljala lahko le država, drugi zopet povdarjajo, da spada to v delokrog dežel, da so te za to vprašanje v prvi vrsti poklicane. Kot smo že v prejšnjih odstavkih povdarili, imajo vojni domovi poleg preskrbe za delo še zmožnih invalidov v prvi vrsti in v glavnem namen skrbeti za ohranitev že obstoječih kmečkih domov, za gostejšo naselitev zemlje, za boljše

in intenzivnejše obdelovanje zemljišča ter na ta način za povzdigo produktivnosti zemljišč. Stvari, ki tičejo obdelovanje zemlje, spadajo po sedanjih deželnih-redih v delokrog dežel. S tega stališča bi tedaj vojni domovi spadali vsekakor deželam. Posledne bi to zadevo tudi gotovo lažje in hitrejše izpeljale, ker poznajo vsaka za se razmere v svoji deželi; aparat z manjšim obsegom bi gotovo hitrejše in boljše deloval, kot oni z obsegom cele države. To stvar bo tedaj treba predvsem vrediti, odločiti se bo za eno ali drugo.

Naj se že stvar izpelje na prvi ali drugi podlagi, v obeh slučajih bo treba za to posebnih uradov. Uradi, ki bi se imenovali vojno-domovni uradi bi imeli mnogo in težavnega posla, vsled česar se ta naloga ne sme kar priklopiti že obstoječim državnim ali deželnim uradom, temveč treba bo uradov, ki se bodo pečali izključno samo s tem poslom. Dela bo — kot je že omenjeno — če se bo stvar res v velikem obsegu zvršila, mnogo. Pridobitev zemljišča, organiziranje kredita, odajanje vojnih domov pripravnim osebam, razsojevanje v prepirih nastalih iz tega razmerja, opravljanje fonda za vojne domove, dovoljevanje kreditov, nadzorovanje vojnih domov itd. bo dalo obilo dela in truda.

Dokler se ta akcija ne bo razvila popolno, vodil bi vsa dela vojno-domovni urad sam, pozneje bi se pa za nadzorovanje po potrebi ustanovili razni krajevni odbori ali uradi, ki bi nadzorovali v dotičnem okraju ležeče vojne domove ter s tem razbremenili glavni urad.

S tem bi bilo v glavnem in kolikor mogoče v kratkem povedano o vojnih domovih, kar bo marsikaterega izmed županov in drugih čitateljev „Občinske Uprave“ zanimalo. Tako pri nas kot tudi na Nemškem se s to stvarjo pečajo zelo resno in pričakovati je, da ne bo ostala samo na papirju, v raznih brošurah, temveč, da se bo stvar tudi izpeljala. V zadnjem slučaju bodo pritegnjene k sodelovanju gotovo tudi občine in takrat bo ta sestavek prišel marsikateremu izmed županov prav. Prijel bo za že znano stvar in mu ne bo treba iskati še le informacij.

Paša vojaške živine na podstavi zakona o vojnih dajatvah in opravah.

Do uredništva „Občinske Uprave“ se je obrnilo neko županstvo za svet, kako naj postopa glede na to, da se pase vojaška živina meni nič tebi nič v zasebnih gozdih in s tem dela zlasti mlademu drevju veliko škodo.

Z ozirom na važnost predmeta objavljamo dotično vprašanje in odgovor na tem mestu, ker bo gotovo

zanimalo županstva v vojnem ozemlju, da bodo vedeli, kaj jim je storiti v sličnih slučajih.

Vprašanje:

„V občini so se nastanili vojaki z 200 konji. Brez kakega vprašanja in dovoljenja pasejo konje po gozdu. Župan je vsled pritožbe posestnikov vojaštvu

pismeno prepovedal pašo v gozdu. Vojaki pa pasejo nadalje rekoč, da imajo pravico pasti.

Po preteku enega meseca se je poveljnik zglašil pri županu za napravo pogodbe, po kateri bi se smelo 200 vojaških konj pasti v gozdu proti plačilu odškodnine 200 K do konca leta. V slučaju, da bi župan pogodbo odklonil, je poveljnik dejal, bodo konje po zakonu o vojnih dajatvah naprej pasli in bi občina vsled odklonitve pogodbe le na ugledu trpela z ozirom na to, ker je že nad 30 občin pogodbe sprejelo in podpisalo.

Župan je pregledal zakon o vojnih dajatvah z dne 21. decembra 1912, drž. zak. št. 234; ker mu pa ni dovolj jasno, prosi odgovora na sledeča vprašanja:

1. Ali imajo vojaki pravico brez vprašanja v gozdu pasti?

2. Ali je dovoljeno pasti v gozdu, ali so kake izjeme med gozdovi z mladim in gozdovi s starim drevjem?

3. Občinskega gozda tu ni, gozd je na majhne parcele razdeljen in last posameznih posestnikov; ali ima župan pravico dati vojakom dovoljenje pasti v zasebnih gozdnih parcelah?

4. Vojaških konj je nad 200, prignali so jih še 200; bati se je, da bo tako veliko število konj do čistega vse popaslo. Kmetje so navezani le na steljo v gozdu, s konjsko pašo jim boče pa stelja za več let uničena. Kaj je v tem oziru storiti?

5. Če mora županstvo po zakonu o vojnih dajatvah res pašo v gozdu dovoliti, kako bi se pogodba sestavila, da bi se kolikor možno varoval red in zabranila večja škoda?"

Odgovor:

V tem konkretnem primeru so merodajne določbe § 23. zakona o vojnih dajatvah in opravah, ki se glase: „Posestniki klaje so dolžni priskrbeti potrebovano klajo.

Od občine se lahko zahteva, da kosi in zbira ter da dostavlja klajo.

Za živali se lahko uporabljajo tudi pašniki.

Za potrebovano klajo se daje po obeh zadnjih odstavkih § 22. določena odškodnina. Za travo ali poljske pridelke, priskrbljene za krmljenje živali, in za travnike, pripravljene za pašo, (izjemoma obdelana polja), se daje odškodnina na podstavi izvedeniške cenitve po navadni vrednosti, ki bi jo bil pridelek imel ob času spravljanja; za prave pašnike gre v kraju običajna pašnina.“

Po teh določilih se torej morejo za pašo živine zahtevati pravi pašniki, pa tudi travniki in še celo obdelana polja. Kako je pri tem postopati, je določeno v § 27. zakona o vojnih dajatvah; ta postavna določba daje vojaškemu poveljniku pravico, zahtevo nasloviti na politično oblastvo, v izredno nujnih

primerih pa naravnost na občino. Neposredno od zavezanca se smejo zahtevati **neobhodno potrebne** oprave ali dajatve le v sili. Posameznim vojaškim osebam je prepovedano, brez pismene pooblastitve do zahtevanja upravičenega poveljstva zahtevati dajatve ali oprave neposredno.

Poveljstva so dobila letos od poveljstva c. in kr. soške armade nalog, pridobiti pašnike po prostem dogovoru, in so pooblaščena, da smejo dajati za porabo tistih za vsak hektar mesečno po 24 do 30 K odškodnine. Ako pa ne pride do dogovora, se morajo obrniti do političnega oblastva, da se jim odkažejo pašniki in določi odškodnina.

Odškodnina se plača po obči vrednosti, katero bi imel pridelek v času žetve. Ta določba zakona vsebuje izjemo nasproti splošnemu načelu, da se ni ozirati na bodoče vrednosti.

Na stavljenja vprašanja se torej odgovarja sledeče:

1. Vojaki nimajo pravice brez vprašanja v gozdu pasti; pašniki se morajo marveč po zmislu § 27. zakona o vojnih dajatvah in opravah zahtevati in priskrbeti na pravilen t. j. zakonit način.

2. Gozd se mora samoobsebi umevno varovati; v slučaju kršitve gozdnega zakona se je obrniti za odpomoč do okrajnega glavarstva kot gozdarskega oblastva. Najbrže je že poveljnik ukrenil potrebno, da se mladi gozd ne poškoduje n. pr. z ukazom, da se morajo konji voditi na vrvi ozir. verigi itd.

3. Glede oddaje je brez pomena, ali je oddajni predmet javna ali pa zasebna last; županstvo sme torej dati dovoljenje za pašo v občinskem ali pa v zasebnem gozdu. Razlika je le v tem, da se za more občina pogoditi s poveljstvom glede odškodnine le za uporabo občinskega, ne pa tudi zasebnega zemljišča. Ako ne pride do dogovora med poveljstvom in lastnikom (v prvem slučaju torej z občino, v drugem pa posamezniki), se reši odškodninsko vprašanje komisijemskim potom.

4. Uničenje pridelka eventualno za več let pride v poštev samo pri določanju odškodnine; na ohranitev lastnikove živine se je ozirati pač pri zahtevanju krmil, glede pašnikov pa v zakonu ni takega določila.

5. Po zakonu o vojnih dajatvah in opravah gre za prave pašnike v kraju običajna pašnina. Vojaška poveljstva so pooblaščena, v slučaju prostega dogovora plačevati za vsak hektar mesečno po 24 do 30 K. Če se pa ne more doseči prost dogovor, se daje odškodnina v zmislu § 23., 4. odst., zakona o vojnih dajatvah in opravah na podstavi izvedeniške cenitve po obči vrednosti, ki bi jo bil imel pridelek ob času spravljanja. Ta cenitev se mora izvršiti v navzočnosti zastopnika občine po izvedencu, ki ga določi politično okrajno oblastvo. O cenitvi se more napraviti zapisnik, ki ga ima podpisati razen zastop-

nika občine tudi izvedenec, in potem poslati političnemu oblastvu.

Ker pa ne gre v predležem primeru samo za odškodnino za uporabo pašnika, temveč tudi za odškodnino za več let trajajoče poslabšanje zemljišča, svetujemo, da

lastniki gozdnih parcel odnosno v njihovem imenu županstvo — seveda če se odškodninsko vprašanje ne reši po prostem dogovoru — obrnejo do c. kr. okr. glavarstva s prošnjo za določitev odškodnine komisij-skim potom.

Občinsko posredništvo.

Navodnik in zakon za kronovine avstrijskega juga.

(Dr. Fran Mohorič.)

(Dalje.)

§ 5.

Nikogar se ne more prisiliti, da sprejme izvolitev v posredovalni urad.

Služba zaupnikov traja šet let.

Oni izvolijo izmed sebe predsednika, ki vodi posle.

§ 6.

Izvoljiv je vsak občan, ki se more izvoliti v staršinstvo.

Zaupnikom se ne morejo izvoliti aktivni sodni uradniki.

§ 7.

Izid volitve mora župan razglasiti v občini in o njem poročati deželnemu odboru in predstojni politični oblasti. Ta ima pravico razveljaviti izvolitev v smislu § 6. neizvoljivih oseb. Ako je izdalo dotični odlok c. kr. okrajno glavarstvo, je dopuščen interesentom kakor tudi občini utok na deželno politično oblast, ki končno odloči v vsakem slučaju. Utok se mora predložiti v 14 dneh potom dotičnega c. kr. okr. glavarstva.

Ako se izvolitev ne izpodbija ali, ako se odloči o njeni veljavnosti vsled pritožbe, mora naznaniti v prvem odstavku tega paragrafa omenjena politična oblast okrajni sodnji ustanovitev in pričetek delovanja posredovalnega urada, kakor tudi imena izvoljenih zaupnikov. Izvoljeni zaupniki morajo, predno nastopijo službo, obljubiti županu slovesno z rokosegom mesto prisege, da bodo vestno izpolnovali svoje dolžnosti.

Ako se izvoli župan zaupnikom v posredovalni urad, napravi slovesno obljubo s tem, da seže v roko načelniku predstojne politične oblasti ali njega odposlancu.

§ 8.

Ako zaupnik umrje ali se odpove službi, ako nastopijo okoliščine, ki bi njegovo izvoljivost izključile (§ 6), ali pa, ki bi mu po mnenju starešinstva branile redno izvrševati njegovo službo, ali bi mu odvzele zaupanje, se mora izvoliti drug zaupnik na njegovo mesto.

Ako izvejo okrajne politične oblasti po naznanilih sodnih oblasti, ki so poklicane izvrševati sklenjene poravnave, da se vrši poslovanje tako pomanjkljivo, da se jim vsiljuje prepričanje o nezmožnosti izvoljenih zaupnikov ali posameznih izmed njih, morajo sporočiti to namestništvu. Ako se deželni odbor strinja, ima namestništvo pravico odstaviti zaupnike ali posamezne izmed njih in naročiti novo volitev.

Samo iz posebnih razlogov in le izjemno ter provizorično sme c. kr. namestništvo sporazumno z deželnim odborom omejiti pristojnost posredovalnega urada, (§§ 11. in 28.).

§ 9.

Nova volitev vseh zaupnikov posredovalnega urada se vrši po preteku dobe, za katero so bili izvoljeni.

Člani posredovalnega urada pa ostanejo v službi, dokler se ne izvrši nova volitev.

Ako ni zakonitega zadržka, se morejo izstopajoči člani zopet izvoliti.

§ 10.

Služba zaupnika je častna služba in se mora zatorej opravljati brezplačno; vendar pa pristojna zaupniku na njegovo zahtevo odškodnina za dejanske in potrebne troške (§ 24. o. r.).

Vrsto, po kateri se morajo podvreči zaupniki svojim uradnim dolžnostim, določi predsednik.

§ 11.

Posredovalni urad more sklepati med spornimi strankami veljavne poravnave:

- o denarnih terjatvah in o zahtevah glede premičnin;
- v sporih o določitvi ali popravi mej nepremičnih posestev ali o zemljiških služnostih;
- v sporih o služnostih stanovanja;
- v sporih glede posesti.

Za sklepanje take poravnave je treba, da sta istodobno navzoča najmanj dva zaupnika in sicer, razven predsednika najmanj še drug zaupnik.

O poravnava, s katerimi se prenese lastnina zemljiškoknjižno vpisane nepremičnine ali njenih delov,

ali se izpremeni zemljiškoknjižno telo, mora posredovalni urad uradno poročati merskemu uradu. Poravnalni razpravi se more pritegniti v takih slučajih na predlog strank izvedenec, ki je upravičen sestavljati in poverjati geometrične načrte (ležne črteže) v svrhu da načrta nepremičninske meje (§ 1. člena I. zakona z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59).

§ 12.

V vršitev poravnalnega poskusa v civilnih pravnih zadevah je pristojen posredovalni urad, v čigar okolišu ima jedna ali druga stranka svoj dom ali bivališče. Ako je pristojnih v tem pogledu več posredovalnih uradov, mora vršiti poravnalni poskus posredovalni urad, pri katerem je bila zadeva najprej pendentna.

§ 13.

Posredovalni urad more že vnaprej določiti dneve, v katerih smejo priti stranke, tudi ne da bi se bile prej prijavile, v posredovalni urad v svrhu poravnalnega ali spravnega poskusa (§ 28.). Taka določba se ima primerno razglasiti v okolišu posredovalnega urada.

§ 14.

Sporna stvar se more naznaniti posredovalnemu uradu ustno ali pismeno. Naznanitev mora vsebovati ime in bivališče strank in sporni predmet.

§ 15.

Ako prideti obe stranki skupno k posredovalnemu uradu, se mora vršiti poravnalna razprava če mogoče takoj. Ako bi to ne bilo mogoče, ali, ako pride ena sama stranka, mora predsednik posredovalnega urada določiti čas poravnalne razprave in povabiti k njej obe stranki. Prisotni stranki se more naznaniti povabilo ustno, kar se mora zabeležiti v spisih, ali v opravljenem zapisniku; to zabeležbo mora povabljen stranka podpisati.

Stranka, ki se noče odzvati vabilu, da naj pride v posredovalni urad, ali se ne more odzvati iz razloga, ki ji je bil že takrat znan, mora to naznaniti posredovalnemu uradu najpozneje dan pred določeno poravnavno razpravo, kajti drugače ji posredovalni urad v slučaju, da ne pride, more naložiti denarno kazen od pol krone do petih kron. Take denarne kazni se izterjajo kakor dajatve v denarju, ki se morajo plačati vsled veljavnega starešinstvenega sklepa, in gredo v prilogo dotičnega ubožnega zaloga občine, v kateri se je naročila poravnalna razprava.

§ 16.

Raba prisilnih sredstev proti strankam, ki se ne odzovejo povabilu, je nedopustna. Ko se izda povabilo strankam, ki bi se naj predstavile posredovalnemu uradu, se jim mora naznaniti, da niso dolžne priti v označeni urad, da pa se jim morejo naložiti denarne kazni, ako prepozno ali sploh ne naznanijo, da ne pridejo; zajedno se jim naznani iznos denarne kazni.

Gorenja kazenska določila se ne uporabljajo za aktivne vojaške, domobranske in orožniške osebe; te osebe se povabijo v posredovalni urad potom predstojnega jim poveljništva (§ 2. člena I. zakona z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59).

§ 17.

Poravnalne razprave v civilnopravnih stvareh (§ 11.) se morejo vršiti samo v osebni navzočnosti strank, ali, ako gre za stranke, ki niso same zmožne se zastopati, v navzočnosti oseb, ki so po zakonu poklicane jih zastopati pred sodnijo.

§ 18.

Predno se prične poravnalna razprava, se mora posredovalni urad najprej prepričati:

- a) ali so stranke zmožne zastopati se same;
- b) ako bi v to ne bile zmožne radi mladostnosti, skrbstva, konkurza itd., ali so zastopane po oseb, ki jih po zakonu morajo zastopati pri sodniji.

Ako se sklene poravnava, se ne morejo pri poznejši pravdi uporabiti proti stranki izjave, ki jih je podala pri poravnalni razpravi (§ 4. zakona z dne 21. septembra 1869, drž. zak. št. 150).

§ 19.

Posredovalni urad mora zaslišati obe stranki, pretehtati njiju dokazila in sporno stvar, ako le mogoče, mirnim potom poravnati.

O poravnalnih razpravah se ne smejo pisati zapisniki. Ako se sklicujejo stranke na priče in izvedence in pridejo z njimi k poravnalni razpravi, se morajo staviti pričam in izvedencem vprašanja, ki se zde primerna v pojasnitev stvari. Posredovalni urad pa ne sme vabiti prič in izvedencev.

Za ogled na licu mesta, ki je zvezan s stroški, mora staviti posredovalni urad pogoj, da plačajo stranke dotične stroške naprej.

§ 20.

Pričeto poravnavo razpravo je tako dolgo nadaljevati, dokler ne pride do poravnave ali, dokler ne pride posredovalni urad do prepričanja, da je poravnalni poskus brezuspešen. Na prošnjo obeh strank se more pričeta razprava potrebi primerno odložiti.

Posredovalni urad ne sme zaprisegati nikogar, tudi se ne more v posredovalnem uradu skleniti poravnava na prisego (§ 3. zak. z dne 21. sept. 1869, drž. zak. št. 150).

§ 21.

Pri ustanovitvi poravnave mora posredovalni urad paziti, da se obveznosti, ki naj se izpolnijo glede glavniškega in obrestnega zneska, glede plačilnega roka in drugih pogojev, izvirajočih iz značaja sporne stvari, natančno določijo, in da se — ako bi se zahtevalo povračilo stroškov — zedini tudi glede dotičnega zneska. Troške morebitnega svojega pravnega pripomočka nosi vedno stranka sama.

§ 22.

Ako se poravnava sklene, jo mora posredovalni urad vpisati v uradno knjigo.

Dotični vpis mora obsegati:

- a) številko, pod katero se vpiše poravnava v uradno knjigo;
- b) dan, mesec in leto sklenjene poravnave;
- c) natančno navedbo strank;
- d) sporni predmet, o katerem se je sklenila poravnava;
- e) poravnavo samo z dobesedno vsebino.

Ako je treba za poravnavo sodne odobritve radi tega, ker ni ena izmed strank samosvoja, se mora v uradni knjigi opomniti, ali se je že izposlovala odobritev, ali pa da se je pridržalo, izposlovati jo naknadno.

Kar se vpiše v uradni knjigi, se mora strankam prečitati, in v knjigi se mora zaznamovati, da se je to zgodilo.

Stranke in zaupniki, pred katerimi se sklene poravnava, morajo to, kar je vpisano v uradni knjigi, podpisati (§ 5. zakona z dne 21. septembra 1869, drž. zak. št. 150).

§ 23.

Uradna knjiga, ki je določena za vpisovanje poravnav, se mora pred uporabo zvezati, zaznamovati s tekočimi številkami kot prvi, drugi, tretji zvezek itd. in tudi njene strani se morajo zaznamovati s tekočimi številkami.

Vsi listi uradne knjige se morajo pretakniti z vrstico in oba konca slednje se morata zapečatiti z občinskim pečatom. Pri pečatu mora župan pristaviti število listov in pridjati podpis.

Posamezne sklenjene poravnave se morajo vpisati v uradno knjigo po vrsti, kakor so se sklenile, in po tekočih številkah. Nove uradne knjige se morajo zaznamovati s številkami od začetka.

Uradna knjiga se mora voditi natančno in jasno. V njej se ne sme nič iztrgati (radirati), nadpisati ali vpisati med vrste. Ako se morajo besede prečrtati, mora se to tako napraviti, da so čitljive. Dodatki se morajo vpisati na robu in stranke jih morajo posebej podpisati.

Uradna knjiga se mora hraniti tako, da je vsakršna zloraba izključena. Isto velja za popisane uradne knjige.

Razven uradne knjige se mora voditi abecedno kazalo, v katerem morajo biti razvidna imena strank, med katerimi se je sklenila poravnava, z napovedbo strani, ki je na njej vpisana poravnava.

§ 24.

Ako bi poslovni obseg posredovalnega urada zahteval, mora voditi slednji poseben poslovni zapisnik, v katerem morajo biti razvidne podane prijave, povabila, ki se izdajo vsled teh prijav, in okoliščina, ali se je vršila poravnava razprava in ali se je poravnava sklenila ali ne.

§ 25.

Strankam se mora izdati na ustno ali pismeno zahtevo uradna listina o sklenjeni poravnavi.

Ta listina, na katero se mora napisati številka zvezka uradne knjige, mora obsegati dobeseden prepis tega, kar je v poslednji vpisano (§ 22). Listino morata podpisati župan in en član posredovalnega urada in na njo se mora pritisniti občinski pečat (§ 7. zakona z dne 21. septembra 1869, drž. zak. št. 150).

§ 26.

Poravnave, ki se sklenejo v občinskem posredovalnem uradu v smislu teh določil, imajo moč sodnih poravnav, in uradne listine o takih poravnava, ustrezajoče določilom § 25. se smatrajo za enake uradnim izdatkom sodnih poravnav.

Na podlagi poravnav, s katerimi se deli katastrska parcela (§ 11., lit. b), se more izvesti ta delitev v zemljiški knjigi le, ako ustreza popis ali geometričen naris delitve v uradni listini ali v ležnem črtežu veljavnim predpisom (§ 8. člena I., zak. z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59).

§ 27.

Po členu I., § 9. zak. z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59, veljajo glede kolkov in neposrednih pristojb in sledeča določila:

Ako so se stranke poravnale na plačilo denarne svote upravičencu do vstevši 200 kron, se mora uporabiti ob vpisu poravnave v uradno knjigo kolek, ki odpade na poravnalni znesek po lestvici II. z izredno doklado.

Ob vpisu poravnav:

- a) v sporih o določitvi ali popravi mej nepremičnih posestev, ako se s tem ne prenese imovina od ene izmed udeležениh oseb na drugo ali na tretjo osebo, in
- b) v sporih o posestih, ako se poravnava omejuje na obnovo motene posesti, se mora uporabiti kolek 1 krone.

V vseh drugih slučajih se mora plačati za vpis poravnav v uradno knjigo pristojbina, kakor od sodnih poravnav. Posredovalni urad mora v osmih dneh po sklepu poravnave izročiti v svrhu pristojbinske odmeritve kolka prosti izpisek iz uradne knjige uradu, ki je za odmero pristojen.

Vsi zapisniki, ki se spišejo v posredovalnem uradu, prošnje in vloge, ki se mu predložijo, in prva izdaja uradne listine so kolka prosti. Nadaljne izdaje uradne listine so zavezane enakemu kolku, kakor izdaje sodnih poravnav.

§ 28.

Iz zaupnikov občine sestavljeni posredovalni urad je pristojen, da poskuša sprave v zadevah razžaljenja časti po sledečih določilih:

Ako imata zasebni obtožitelj in obdolženec svoje bivališče v okoliščini istega posredovalnega urada in ako ima posredovalni urad pravico, da poskuša sprave v zadevah razžaljenja časti, more se začeti postopanje radi prestopkov zoper varnost časti po § 487. do 497. kaz. zak. pri sodnji še-le, ako je bil spravi poskus v posredovalnem uradu brezuspešen. Ako se o tem ne predloži potrdilo, ko se vloži zasebna obtožba, se mora odstopiti tožba uradnim potom pristojnemu posredovalnemu uradu, da poskuša spravo.

To določilo se ne uporablja:

1. ako se je storilo kaznjivo dejanje z vsebino tiskovine;

2. ako je žaljenec ali žalitelj aktivna vojaška, domobranska ali orožniška oseba (člen II., § 1. zak. z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59).

Ako je ustanovljenih v ozemlju iste občine več posredovalnih uradov, ki so pristojni, da vrše poskuse sprave za vse občinsko ozemlje (§ 1. odstavek 3), mora poskušati spravo tisti posredovalni urad, v čigar okoliščini ima obdolženec svoj dom ali bivališče. Ako je pristojnih več posredovalnih uradov, vrši poskus sprave posredovalni urad, ki se mu je najprej predložila zadeva.

§ 29.

K spravnemu poskusu se morata povabiti ovaditelj in obdolženec. Stranke se pri tej obravnavi ne morejo dati zastopati po pooblaščenih. Obravnava se sme preložiti le s pritrditvijo obeh strank.

Spravni poskus se smatra kot brezuspešen tudi, ako izostane od sprave obravnave ovaditelj ali obdolženec.

Ako se ne doseže poravnava, ali ako ne pride ena izmed strank k spravi obravnavi, mora posredovalni urad to okoliščino v treh dneh s pismeno izdajo potrditi.

Ta izdaja mora obsegati:

- a) imena strank;
- b) napovedbo časa in kraja storjenega prestopka;
- c) dan, katerega se je zahtevala uvedba sprave obravnave, ali na katerega se je brezuspešno določila.

Ako je sodišče odstopilo tožbo posredovalnemu uradu, da vrši spravi poskus, mora posredovalni urad, ako je spravi poskus brezuspešen, vrniti tožbo s pismeno potrditvijo te okoliščine sodnji tekom treh dni. Pod lit. c) oznamenjene navedbe časa se ne sprejmejo v izdajo (§ 2. člena II. zak. z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59).

(Dalje prihodnjic.)

Vprašanja in odgovori.

21. Županstvo v R.

Vprašanje:

Fr. K. iz tukajšne občine je kot prostak pri 27. domobranskem pešpolku padel na bojišču dne 1. junija 1915. Zapustil je doma ženo in tri nepreskrbljene otroke. Vdova ni dobila dosedaj še nikake pokojnine. Vprašamo, kako je v takih slučajih treba postopati, da dobi žena pokojnino, kje je vložiti prošnjo in kaj je v tisti treba navesti, da bo imela vspeh?

Odgovor:

Okrajna politična oblastva imajo nalog paziti na to, da dobe vdove in sirote padlih čimpreje zakonito določeno pokojnino. Ona morajo prebirati uradne sezname izgub, in če dobe v teh osebo, ki ima v kaki občini dotičnega političnega okraja domovinsko pravico ali pa redno bivališče, takoj vršiti uradne poizvedbe in izposlovati, da dobe upravičenci preskrbnino. To je pa v premnogih slučajih prav težko in se lahko pripeti, da c. kr. okrajno glavarstvo koga prezre. V takem slučaju se mora stranka sama pobrigati, da pride do pokojnine. Opozoriti mora na to c. kr. okrajno glavarstvo in sicer ali naravnost, ali pa potom pristojnega županstva. V vlogi na c. kr. okrajno glavarstvo je natančno navesti:

1) številko uradnega seznama izgub, v kateri je dotičnik vpisan med padlimi;

2) ime, šaržo in krdelo padlega in, če je bil ta črnovojnik, tudi tisto črnovojno okrajno poveljstvo (Landsturmbezirkskommando), h kateremu je bil vpo-

klican, ali, če se to ne more dognati, njegovo domovno občino;

3) ime njegove vdove;

4) imena in rojstvene podatke (dan in leto rojstva) njegovih živčih zakonskih (pozakonjenih) oziroma nezakonskih sirot (otrok); obenem se morajo predložiti dokazila o rojstvenih podatkih otrok, na primer krstni list ali šolska spričevala ali priprosto potrdilo župnega urada itd.;

5) če so otroci v materini oskrbi, oziroma če so že preskrbljeni;

6) če je živela vdova s padlim do mobilizacije v zakonski zvezi; priloži naj se tozadevno potrdilo župnega urada;

7) če je vdova popolnoma nezmožna si kaj prislužiti (tudi z ozirom na varstvo otrok) in brez sredstev;

8) stanovališče (kraj in dežela) in natančen naslov vdove, oziroma, če so otroci tudi brez matere, ime, stanovališče in natančen naslov varuha (varuhinje);

Naloga c. kr. okrajnega glavarstva je na tako vlogo takoj vse potrebno ukreniti, da se pokojnina čimpreje določi in izplačuje.

Pri tej priliki opozarjamo županstvo na članek „Vojaška preskrba vdov in sirot v vojni ali vsled vojne padlih, umrlih in pogrešanih vojaških oseb“, ki je izšel v „Občinski Upravi“ v šesti in sedmi številki lanskega leta ter v prvih treh številkah letošnjega leta. V tem sestavku bo dobilo županstvo vsa potrebna pojasnila, ki jih v tej zadevi rabi ali še bo rabilo.

22. Županstvo občine K.

Vprašanje:

Od mestnega magistrata D. je dobila tukajšnja občina poziv, da vzame iz bolnice nezakonskega otroka B. T., ker bi občina drugače morala plačevati za otroka oskrbnino dnevno po 5 K. B. T. je nezakonski otrok sodnijsko ločene A. B. Mož A. B. je bil ob času ločitve pristojen v tukajšnjo občino. Prosimo pojasnila kako je s pristojnostjo A. B.! Ali je ta še vedno pristojna v našo občino? Kako je z otrokom? Ali je naša občina res dolžna skrbeti za otroka? Če bo občina morala skrbeti za nezakonske otroke, potem sedanji dohodki ubožnega zaklada nikakor ne bodo zadostovali, zlasti še, ker imamo že itak mnogo drugih občinskih revežev. Kaj je treba ukreniti, da se občina obvaruje takih in podobnih stroškov?

Odgovor:

Sodno ločene žene obdrže v zmislu § 11. zakona z dne 3. decembra 1863. drž. zak. št. 105. domovinstvo v oni občini, v kateri so ga imele za časa ločitve. A. B. je tedaj še vedno pristojna v tamošnjo občino. Ker slede v zmislu § 6. ravnokar navedenega zakona nezakonski otroci v domovinstvu svoji materi, je tedaj tudi nezakonska hči T. B. pristojna v tamošnjo občino.

*Skrbeti za nezakonsko T. B. je po obstoječih postavah v prvi vrsti dolžan nezakonski oče; če ta nima nikakega premoženja, preide ta dolžnost na nezakonsko mater in od te na materine stariše. Če vse te osebe ne morejo skrbeti za otroka, pride v zmislu § 6. zakona z dne 28. avgusta 1883. dež. zak. št. 17, na vrsto domovna občina.

V danem slučaju bi bilo najboljšo postopati tako-le:

V dunajski bolnici je — kot je razvidno iz Vašega vprašanja — določena za oskrbovanje precej visoka taksa. V slučaju, da bi prišla dolžnost oskrbovanja nezakonske T. B. na občino, nastali bi lahko za občino precej veliki stroški, če bi se s stvarjo odlašalo. Županstvo naj se tedaj za stvar takoj zavzame. Pozove naj nezakonsko mater A. B., da prevzame svojega otroka in skrbi sama zanj, odnosno ga odda svojim staršem v oskrbo. Če še tega ne bo mogla storiti, vzame naj občina otroka in ga primerno preskrbi, za pokritje stroškov pa naj se takoj obrne na varstveno sodišče, da stori potrebne korake, da dožene nezakonskega očeta in ga prisili k plačevanju alimentacij. Če je oče v vojni, se bo dalo izposlovati za otroka državni prispevek za preživljanje. Po razsodbi upravnega sodišča na Dunaju imajo namreč tudi med vojno rojeni nezakonski otroci pravico do državnega prispevka po svojem vpoklicanem nezakonskem očetu, če se dokaže, da je ta v mirnem času živel v takih razmerah, da bi lahko skrbel za otroka.

23. Žup. ur. v Št. L.

Vprašanje:

Davčno oblastvo išče podatkov za odmero osebne dohodnine od kmetovalcev s tiskovinami, v katerih se mora podrobno navesti, koliko živine (volov, juncev, telet, prašičev, konj, drobnice), koliko sena in slame je kmetovalec l. 1916 prodal, koliko je skupil, nadalje koliko mernikov je pridelal l. 1916 pšenice, rži in soršice, ječmena, ovs, ajde, koruze, fižola, prosa, krompirja, deteljnega in lanenega semena, sadja, kostanja, orehov, koliko strajhov vina itd. — Prosimo pojasnila, ali je ta zahteva v zakonu utemeljena ozir. ali je ta način napovedi pravilen in ali zadostuje, da se proti odloku napravi pritožba?

Odgovor:

Davčna oblast ima glasom § 269. zakona o osebnih davkih (z dne 15. oktobra 1896., drž. zak. št. 220, ozir. z dne 23. januarja 1914, drž. zak. št. 13) pravico, zahtevati (tudi s poljubnimi tiskovinami!) od vsakega, da poda glede katerihkoli drugih oseb podatke, ki se ji zde potrebni v svrhu predpisa osebnih davkov. Izvzeti so le najbližji sorodniki, posli in nekatere druge osebe. Ako bi kdo ne hotel dati zahtevanih podatkov, če in kolikor jih ve, zapade lahko kazni odnosno globi po § 250. navedenega zakona.

Od davčnih zavezancev samih — kadar gre za njihovo osebo — se zahteva pred vsem napoved na običajni tiskovini. Pri osebah, ki nimajo po mnenju davčnega oblastva dohodka več nego k večjem 2.000 K, davčna oblast, če hoče, to zahtevo lahko opusti. Ko je stranka vložila napoved, mora davčna oblast zahtevati na podstavi zgoraj navedenega § 269. zakona o osebnih davkih (tudi s poljubno tiskovino!) podrobne podatke. Zoper tak poziv posebna pritožba ni dopustna (odločba uprav. sodišča z dne 29. septembra 1906, Budw. št. 4752 F. in z dne 31. jan. 1911, Budw. št. 8070 F.). — Ako davčni zavezanec kljub pozivu ne vloži v določenem roku napovedi ali pa ne poda podrobnih podatkov, more cenilna komisija brez njegovega nadaljnega sodelovanja uradoma opraviti priredbo dohodnine na podlagi pripomočkov, ki jih ima (takozvano kontumaciranje davčnih zavezancev, § 213. zakona o osebnih davkih). Kontumacirana stranka se zoper davčni predpis z uspehom niti pritožiti ne more (odločbe c. kr. uprav. sodišča z dne 1. marca 1905, Budw. št. 3370 F., z dne 23. maja 1908, Budw. št. 6115 F., z dne 24. januarja 1911 Budw. št. 8051 F., z dne 20. aprila 1912 Budw. št. 8878 F., z dne 20. junija 1914, Budw. št. 10.263 F., z dne 26. junija 1915, Budw. št. 10.799 F. itd.)

Ti davčni predpisi so bili letos s cesarsko naredbo z dne 16. marca 1917, drž. zak. št. 124, še pojestreni.

Razno.

Cene za seno in slamo. V zadnji številki „Občinske Uprave“ smo objavili, da je seno in slama letošnjega pridelka zaseženo v prid države, in navedli, katero seno in katera slama je od zasege izvzeto. Urad za ljudsko prehrano je dogovorno s prizadetimi ministri določil z ukazom z dne 14. junija 1917, drž. zak. št. 256, cene, ki se plačujejo pridelovalcem za seno in slamo in sicer od svisli (kopice) za meterski stot (100 kg):

1) za seno vseh vrst, otavo, deteljo (lucerno itd.), soršico itd. po 17 K.

2) za slamo in sicer omlačeno rženo slamo po 10 K, za vse druge vrste žitne slame kakor tudi za grahovo in grašičnico po 8 K, za fižolovko, lečevino, slačilo itd. pa po 6 K.

Te cene veljajo za zdravo, suho, nezamazano in nepokvarjeno blago. Če dobavljeno blago ne odgovarja tem pogojem, se odbije primeren znesek od prevzemne cene.

Za stisnjeno seno in slamo se pribije k ceni za vsak meterski stot 1 K 60 h. Stroški za žico se pri tem povrnejo posebej in sicer 40 h pri vsakih 100 kg.

Pri prevzemanju rezanice se priračuna pribitek po 2 K za vsak meterski stot.

Za dovažanje sena in slame od svisli (kopice) na prevzemno mesto (stiskališče, železniško postajo) ozir. k porabniku se plača odškodnina in sicer pri oddaljenosti do 5 km 1 K, pri oddaljenosti do 10 km 1 K 70 h in pri oddaljenosti nad 10 km 2 K za vsakih 100 kg.

Pri oddajanju sena in slame tuzemskega (avstrijskega) pridelka potom centrale za krmila (oddelek za seno in slamo) ali pa potom deželnih mest za krmila se priračunavajo k zgoraj določenim prevzemnim cenam tudi pribitki za stiskanje, žico, dovažanje kakor tudi tovarnine.

Cene, po katerih bodo oddajala seno in slamo deželna mesta za krmila, bodo določila deželna politična oblastva. Če ne odgovarja od deželnih mest za krmila prevzeto blago določenim pogojem t. j. če ni zdravo, suho, nepokvarjeno itd., se odbije od te cene primeren znesek.

Ceno za seno in slamo iz Ogrske, Bosne in Hercegovine, iz zasedenih ozemelj ali pa iz inozemstva bo določila centrala za krmila (oddelek za seno in slamo) na Dunaju z odobrenjem urada za ljudsko prehrano.

Zgoraj določene cene veljajo kot najvišje cene tudi za seno in slamo prejšnjih letin. Pri prodajanju takega sena in take slame po veletržcih ali kmetijskih organizacijah se sme priračunati naj-

višji ceni enkratni pribitek 2 K 50 h pri meterskem stotu.

Cene za nadrobno prodajanje sena in slame prejšnjih letin t. j. po trgovcih v množinah do 20 meterskih stotov porabnikom bo določilo deželno politično oblastvo.

Pri prodajanju sena in slame letine 1917 in prejšnjih letin po kmetovalcih neposredno porabnikom veljajo kot najvišje cene zgoraj navedene prevzemne cene in se morejo poleg teh zaračunati tudi zgoraj določene odškodnine za stiskanje, rezanje in dovažanje na železniško postajo oziroma k porabniku.

Prestopke tega ukaza kaznujejo okrajna politična oblastva z globo do 5.000 K ali pa z zaporom do 6 mesecev, odnosno tudi z izgubo obrtne pravice.

Predstoječi ukaz je stopil v veljavo dne 16. junija 1917.

Najvišje cene za nadrobno prodajo svežih črešenj in jagod. Na podlagi ukaza c. kr. urada za ljudsko prehrano je določil c. kr. dež. predsednik na Kranjskem z ukazom z dne 12. junija 1917, št. 17.015, najvišje cene za nadrobno prodajo svežih črešenj in svežih jagod in sicer posebej v Ljubljani in posebej na deželi. Na deželi so najboljše črešnje (hrustavke, višnje s pecljem) po 1 K 24 h, višnje brez peclja po 1 K 10 h, mehke, sladke črešnje pa od 1. julija 1917 naprej po 90 h. Vrtne jagode: rdeče jagode prve vrste po 2 K 40 h, druge vrste po 1 K 30, ribezelj po 1 K 16 h, agras po 1 K 02 h in maline po 2 K 08 h. Gozdne jagode: rdeče jagode po 2 K 40 h, maline po 2 K 08 h, brusnice po 1 K 30 h, borovnice po 90 h in robidnice po 1 K 30 h. Vse te cene se razumevajo za kilogram z dravega, za trg sposobnega blaga. Prestopki se kaznujejo.

Pobiranje nad 100% občinskih doklad na Kranjskem v letu 1917. Letošnje leto je število občin, ki so prosile za dovolitev, da smejo v tekočem letu za pokritje občinskih potrebščin pobirati višje kot 100% doklade, znatno narastlo. Vzrok temu so na eni strani višje potrebščine, zlasti izdatki za ubožno oskrbo in vojaške nastanitve, na drugi strani pa manjši samostojni dohodki občine ter deloma tudi nižji davčni predpis. V seji dne 3. maja je deželni odbor provizorno, proti naknadnemu odobrenju deželnega zbora naslednjim občinam dovolil pobirati v letu 1917 nad 100% doklade in sicer: Adlešiči, Bled, Bukovje, Brusnice, Cerknica, Čelje, Čepļe, Dol (črn. okraj), Dolnja Podgora, Draga, Goče, Gotenica, Jablanica, Loški potok, Lože, Mozelj, Planina, Postojna, Radence, Raka, Ribnica, Rovte, Semič, Slap, Sodražica, Sorica, Stari trg, Sv. Križ pri Svibnjem, Škofja Loka, Šmihel pri Postojni, Št. Vid nad Ljubljano, Trava, Trnovo, Vrabče, Vrhnika, Zminec, Železniki, Žužemberk. V ce-

lem torej 38 občin, dočim je imelo v letu 1916 20 občin nad 100% doklado, v letu 1915 pa 19 občin.

Vojaški dopusti in oprostitev planšarskega sobja. Vojaška oblastva so odredila, da se pri vojakih služeče planšarsko osebje, če ni na fronti, prideli nadomestnim formacijam, od tod pošlje na dopust in — v kolikor je za planinsko pašo potrebno — tudi oprosti. Formacije v zaledju imajo nalog, planšarsko osebje odpustiti domov, če to dopušča vojaška služba in če je zanje vložena prošnja za oprostitev.

Prodaja obratnih naprav za mline, ki meljejo za plačilo, za hišne mline in mline za drobljenje. Glasom ukaza c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 10. junija 1917, št. 16.928, smejo izdelovalci, trgovci in drugi posestniki obratne naprave za mline, ki meljejo za plačilo, za hišne mline in mline za drobljenje prodajati porabnikom le na podstavi uradnega naročila ali pa s posebnim dovoljenjem tistega političnega okrajnega oblastva, v čegar okolišju se naj te naprave uporabljajo. Prestopki tega ukaza se kaznujejo.

Napoved vreč. V državnem zakoniku z dne 28. junija 1917 je izšla pod št. 272. naredba trgovskega ministrstva v sporazumu z voditeljem poljedelskega ministrstva z dne 22. junija t. l., ki določa, da se morajo prijaviti tako nove kot tudi že rabljene vreče iz tkanine, ki so določene za vlaganje ali prevoz blaga, in sicer brez ozira na to, če so vreče prazne ali polne. Vreče prijaviti so dolžni: 1) osebe in tvrdke, ki navadno v svojem obratu rabijo vreče za vlaganje ali odpošiljanje blaga, kot mlinarji, tovarnarji za sladkor, umetna gnojila, cement itd.; 2) osebe in tvrdke, ki se pečajo s posojevanjem vreč; 3) osebe in tvrdke, ki vreče izdelujejo; 4) kmetje, kmetijska podjetja (zadruga); 5) skladišča, prevozna podjetja itd. Prijave so prosti vsi, tudi zgoraj našete osebe in podjetja, tedaj, če njih zaloga vreč ne presega števila 500. Vreče je bilo treba prvič prijaviti najkasneje do 10. julija t. l. pri trgovskem ministrstvu in sicer potem zveze za laneno industrijo (Kriegsverband der Hanf- und Juteindustrie Dunaj 9. okr.) na Dunaju. Ravno taka prijava se ima izvršiti od 30. sept. do 10. okt. in sicer po stanju z dne 30. septembra, pozneje pa v rokih, ki jih bo vsakokrat določilo trgovsko ministrstvo. Prestopke te naredbe kaznuje politično oblastvo prve stopnje in sicer z globo do 5000 K. Naredba je stopila v veljavo z dnem razglasitve.

Porcija kruha in moke znižana. C. kr. urad za ljudsko prehrano na Dunaju je z razpisom z dne 14. junija t. l. št. 21.404 odredil, da se vbodoče sme porabiti za vsako osebo dnevno le 175 gramov mlevskih izdelkov, za težake od sedaj naprej le 250 gramov. Za navadne osebe je bilo dosedaj določenih 200, za težake 300 gramov. Znižanje je izvesti tako, da se samcem, ki nimajo svojega gospodarstva, zniža

porcija kruha, ostalim osebam pa množina moke. Delavcem, ki imajo še dodatno krušno izkaznico, se zniža moka pri izkaznici, kakor vsaki drugi osebi, razen tega pa še kruh, ki odpade na dodatno krušno izkaznico. Težakom, ki opravljajo v izrednih razmerah nepretrgoma najtežja dela, ostane dnevno 300 gramov mlevskih izdelkov še nadalje.

Koliko se je dosedaj izdalo na prispevkih za preživljanje? V državnem zboru in sicer v pododseku za ureditev prispevka za preživljanje svojcev mobilizovancev je izjavil sekcijski načelnik baron dr. Lehne, da je izdala vlada l. 1914 za te podpore 601 milijon kron, v letu 1915—1916 1416 milijonov in od 1. julija 1916 do 30. aprila 1917, 1436 milijonov kron. Do 30. aprila t. l. je tedaj na prispevkih za preživljanje svojcev mobilizovancev izdala država skupaj 3443 milijonov kron.

Nove knjige.

Kratka zgodovina slovenskega slovstva, spisal Ivan Grafenauer, l. od začetka do marčne revolucije. Založila Katoliška bukvarna v Ljubljani. Cena 3.40 K.

Že zdavno smo pogrešali sličnega, enotnega pregleda čez slovensko slovstvo. Zato nas je nova Grafenauerjeva knjiga tem bolj prijetno iznenadila. Če sodimo delo po vsebini, obsegu in načinu pripovedi, je ta kratka zgodovina predvsem posvečena srednjeevropskemu dijaštvu iz višjih razredov, vendar pa bo kot taka dobrodošla vsakemu slovenskemu izobražencu, ki se zanima za razvoj vsega tega, kar je naše, pristno slovensko. Pričujoči zvezek obsega na razmeroma malem prostoru (160 str.) označbo razvoja slovenskega slovstva od prvih jezikovnih prič verske vsebine do l. 1848. V drugem zvezku bo pisatelj obdelal dobo od l. 1848 dalje. Knjigo odlikujejo poleg jedernate, v slogu dovršene pripovedi, pregledna razvrstitev snovi, temeljita znanstvena natančnost in novi znanstveni vpogledi, ki stavijo do sedaj na srednjih šolah rabljeno Sketovo Slovstveno čitanko popolnoma v ozadje. Knjiga se pa zdi že radi tega bolj domača in prikupna, ker se je pisatelj v njej omejil na najvažnejše in najpotrebnejše, drugič pa tudi radi tega, ker iz knjige slišimo govoriti pisatelja samega kot predavatelja.

Listnica upravnštva in uredništva.

V tabeli na strani 63. zadnje številke „Občinske Uprave“ sta se v razpredelku politični okraj Logatec pomotoma zamenjali imeni sodnih okrajev Logatec in Lož. Pravilno ima slediti za sodnim okrajem Čerknica najprej Lož (v celem tri občine!) potem šele Logatec (pet občin). Naše čitatelje prosimo, da imenovano pomoto v gorenjem smislu popravijo.